

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČNIKOVA ULICA 5. — TELEFON: 51-22, 51-23, 51-24, 51-25 in 51-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesetna naročnina 6.— L. Za inostranstvo 10 L.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inostranstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Letala torpedirala angleško bojno ladjo in križarko

Mnogo sovražnih letal sestreljenih ali uničenih — Odbiti napadi pri Tobruku — Ponovno bombardiranje Malte

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 14. oktobra naslednje vojno poročilo št. 499:

V severni Afriki je bil odbit nov močni napad na Tobruk. V naslednjih operacijah je bil oddelek sovražnih tankov naglo pregnan z ognjem našega protitankovega topništva ter s sodelovanjem nemških oklepnih enot.

Na bojišču pri Solumu delovanje topništva. V bitkah, ki so si sledile na nubi pri Erzbugu in Solumu, so nemški lovci sestrelili pet britanskih letal. Sovražna letala so ponevno bombardirala Derno, ne da bi povzročila žrtve, in so metala bombe na luko v Tripolisu, ki pa so vse padle v morje. Eno izmed letal je bilo sestreljeno.

V vzhodni Afriki so naši oddelki v odseku pri jezeru Tana izvršili izvidniške pregledne daleč kobilice.

V vzhodnem Sredozemlju je bila v prvih popoldanskih urah večer presenečena in napadena od naših torpednih letal sovražna ladijska formacija, v kateri so bile dve bojni ladji, nekaj križark in rušilcev. Navzile ostre ognjene reakcije se je našim pegumim letalcem posevilo zadeti s torpedi eno bojno ladjo in eno križarko 10.000 ton, ki je bilo opaziti, kako se je močno nagnila. Vsa naša letala, katerih eno je bilo močno poškodovano, vendar brez škode za posadko, so se vrnila. Oficirji, poveljniki posadke letal, ki so izvršili torpediranje, so bili: poročniki piloti Cesare Graziani, Carlo Faggioni in Giuseppe Cimitti.

Davi na vse zgodaj so lovski oddelki Kr. letalstva napadli v nizkem poletu letališče pri Micaibi na Malti in so bila 3 sovražna letala uničena na tleh, druga pa učinkovito bombardirana. Naša spremljevalna letala, ki so našla letala na sovražni oddelki, so sestrelila dve letali. Nobeno naših letal se ni izgubilo.

Bombardiranje Malte

Z operacijskega področja, 15. okt. s. Večera jutraj ob 6.40 je skupina italijanskih lovskih letal v nizkem poletu napadla letališča v Mikabi na otoku Malti. Uspešno je s strojnimi obsevalci mnogo letal, ki so bila na vzletišču in okrog njega, kakor tudi protiletalske baterije, ki so jih

obstreljevale. Več letal je bilo nedvomno zadetih in hudo poškodovanih. Nadaljnja tri letala so se vnela. Med njimi sta bila tudi dva bombnika. Vsi trije aparati so zgoreli. Zaradi gostih oblakov dima, ki so se pričeli dvigati s področja okrog letališča, je verjetno, da so bile zadete tudi zaloge pogonskih sredstev.

Druška skupina italijanskih lovcev se je skoraj ob istem času pojavila nad otokom in je ščitila skupino napadalec. Ko se je vračala nazaj na svoje oporišče, se je spopadla s sovražnimi lovci. Eno sovražno letalo se je v borbi vnelo, drugo pa je bilo sestreljeno. Protiletalska obramba je bila zelo intenzivna, toda nobeno italijansko letalo ni bilo poškodovano.

Napad

na letalo Rdečega križa

Rim, 15. okt. s. Agencija Reuter je prejela nekaj dnevi objavila, da je neko angleško letalo opazilo na letališču v Džibuti italijansko letalo tipa Savoia. Angleško letalo ga je takoj napadlo in uničilo. Iz avtorizirane vira je tedaj naglasila angleška agencija, da se je izvedelo, da je to bilo prvič, odkar se je praktično izvedla Churchillova napoved: »Kjer koli bomo našli na sovražnika, ga bomo napadli.«

O tem junaškem dejanju angleškega letala je objavila večer francoska agencija »Havas-Orf« naslednje podrobnosti: Dne 5. oktobra je neki angleški lovec napadel italijansko letalo, ki je pripadalo Rdečemu križu in se je ustavilo na letališču v Džibuti. Letalo je bilo jasno označeno z znamenji Rdečega križa. Z letalom so v Džibuti prispeli trije vojaki in neki otrok. Malo pred napadom so letalo zapustili tako, da v njem ni bilo nikogar. Guverner Francoske Somalije je službeno protestiral pri poveljniku angleških sil v vzhodni Afriki zaradi tega napada.

Bombe na nevtralnem mestu

Bern, 15. okt. s. Iz službenega vira se je izvedelo, da so pri preiskavi o bombardiranju Buvita dognali, da so bile bombe angleškega izvora. Pri bombardiranju tega kraja so bili trije civilisti ubiti, štirje pa ranjeni.

Demarkacijska črta v razvoju Francije

Marcel Deat o potrebi kazni za vojne krivce

Pariz, 15. okt. s. Marcel Deat, ki si je opomogel od zadnjega atentata, je v »Oeuvre« objavil članek, v katerem spet načrtuje za staro, vendar vedno znova aktualno vprašanje odgovornosti za vojno napoved in o kazni, ki naj zadene vse krivce. Deat poudarja, da so zamenjani vsi manevri in intrige, s katerimi se krivci skušajo osvoboditi kazni zaradi odgovornosti za vstop Francije v vojno in njej sledečo katastrofo. V Franciji ne bo revolucije, ki bi bila vredna tega imena, če ne bo ne-

kaj smrtnih kazni, če ne bo striktno prekinitev med nekdajšnjimi in novimi razmerami. Ta zgodovinska demarkacijska črta v razvoju Francije po sklenitvi premirja ni bila potegnena. Sedaj je že kasno, da bi se lahko napravila ta osvobodilna operacija, toda če se to ne bo zgodilo, Francozi ne bodo več verjeli v nobeno stvar, ker so se nad vsemi že preveč razočarali. Narodu brez vere pa se nikoli ne bo posrečilo preporod. Tak narod bo nesposoben za sleherni razvoj v bodočnosti.

Zapadna fronta

Bombe na Brjansku

Vichy, 15. okt. s. Službeno je bilo objavljeno, da so angleška letala v ponedeljek dvakrat bombardirala Boulogne sur Mer, prvič ob 13., drugič ob 22. 15 ljudi je bilo ubitih, 37 ranjenih. V pokrajini Saint Omer sta bila ubita dva otroka, štirje nadaljnji pa ranjeni. V neki drugi pokrajini je bil ubit neki civilist, dva pa sta bila ranjena.

Potopljene ladje

Lizbona, 15. okt. s. S parnika »Carvalho Araujo« se je izkrcalo v Lizboni 18 brodomcev s štirih ladij, ki so pripadale konvoju, ki so ga nemške sile napadle 100 milj daleč od Azorskih otokov. Omenjene štiri ladje so bile potopljene.

Lizbona, 15. okt. s. Angleški parnik »Petrole«, ki je krenil iz Oporta, da bi se pridružil nekemu konvoju, ki je bil na poti v Anglijo, je bil potopljen v bližini portugalske obale. Vsa posadka, ki je štela 71 mož, je utonila. »Petrole« je bila ena izmed ladij, ki je pripadala konvoju, ki ga je nekako pred mesecem dni nemško letalstvo razpršilo in pretežno razdejalo. Nadalje se je izvedelo, da je bila torpedirana in potopljena tudi angleška ladja »Avoceta«, ki je že pred nekaj dnevi zapustila Oporto.

Praški novinar

žrtve političnega zločina

Berlin, 15. okt. u. Listi objavljajo vest iz Prage, da je postal direktor »Českega Slova« Karel Laznovski žrtve političnega zločina, ki so ga nad njim izvršili češki elementi v službi Londona. Listi opozarjajo, da je jasno, da gre v tem primeru za sistematično zasnovan napad na češko osebnost, ki je že ponovno jasno pokazala ljubljenost pot, po kateri mora kreniti, da si očuva mir in zagotovo blagostanje v sporazumu z Nemčijo.

Ukinjeni poljski konzulati v Mandžuriji

Hsingking, 15. okt. u. Mandžurska vlada je po zgledu Japonske sklenila odrediti zaporo poljskega konzulata v Harbinu in vseh ostalih konzulatov bivše Poljske na mandžurskem ozemlju. Mandžurski konzulat v Varšavi je bil že svoj čas ukinjen.

Irak v službi Anglije

Ankara, 15. okt. u. Novi iraški ministrski predsednik Nuhri Said je objavil izjavo vlade, ki podaja njen program. Iz izjave izhaja, da se je iraška vlada postavila docela v službo angleškega vrhovnega poveljstva. Izjava posebej poudarja:

1. da hoče vlada ojačiti zveze z Anglijo v okviru angleško-iraškega pakta;
2. da hoče reorganizirati in na novo oborožiti iraško vojsko pod vodstvom angleških vojaških strokovnjakov;
3. da namerava reorganizirati in ojačiti policijo;
4. da je odločena zatrejati sleherni poskus opozicije proti sodelovanju z Veliko Britanijo.

Kar se tiče reorganizacije iraške vojske, se je izvedelo, da bo to prvi korak za vključitev iraških oboroženih sil v angleško vojsko na vzhodu.

Kontrola industrije na Japonskem

Tokio, 15. okt. s. Na osnovi zakona o organizaciji japonskih ključnih industrij je vlada odobrila nov načrt za kontrolo nad industrijskimi podjetji, ki pripadajo tem panogam. Po tem načrtu bodo poslužbeni kontrolni organi dodeljeni vsakemu posameznemu podjetju železne, premogovne, cementne, ladjedelniške, strojne in kovinarske industrije. Taki kontrolni organi bodo dodeljeni tudi posameznim ustanovam in podjetjem za zunanjo trgovino. Načelniki kontrolnih uradov bodo imeli obsežno pooblastila za izvajanje svoje kontrolne oblasti.

Angleška propaganda na Portugalskem

Lizbona, 15. okt. u. Na Portugalskem so pričelom tega tedna aretirali okrog 100 ljudi, ker so širili alarmantne vesti. Mnogo izmed aretirancev je pripadalo neki tajni angleški organizaciji, ki je delila med ljudi ilegalne letake. 10 izmed prijetih je priznalo, da so bili v službi angleških agentov.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

Doslej že nad 3 milijone ujetnikov

V bitkah pri Vjazmi in Brjansku je bilo dosedaj naštetih že nad 500 tisoč ujetnikov — Skupno število ujetnikov se je od začetka vojne dvignilo nad tri milijone

Berlin, 15. okt. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil je sredi objavilo naslednje posebno vojno poročilo:

Sovražne sile, ki so bile obkoljene na odseku pri Vjazmi, so sedaj že popolnoma uničene. Tudi v žepih okrog Brjanska se nezadržno nadaljuje razsulo sovražnih čet. Število ujetnikov iz teh dveh orjaskih bitk se je med tem povzpelo preko 500.000 in od ure do ure narašča.

Skupno število ujetnikov se je od pričetka borb na vzhodni fronti dvignilo že daleč nad 3 milijone.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 14. okt. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodu se razvijajo operacije po doletenem načrtu.

Na področju pri Brjansku obkoljene čete nasprotnika so bile razbite v več skupin. Njihovo uničevanje na težavem gozdnatem ozemlju se neprestano nadaljuje. Že večeraj je naraslo število doslej v dvojni bitki pri Brjansku in Vjazmi ujetih sovjetskih vojakov nad 350.000, vendar pa še vedno narašča.

Bojna letala so bombardirala v noči na 14. oktobra z dobrim učinkom vojaško važne naprave v Petrogradu.

Brzi čolni so prodrli v noči na 13. oktobra proti angleški obali in so napadli sovražni konvoj, ki je bil močno zavarovan od rušilcev, brzih čolnov in letal. Kljub močni obrambi in ponovnim spopadom z zaščitnimi silami, ki so bile v premoči, so potopili brzi čolni oborožene sovražne trgovske ladje s skupaj 18.000 br. reg. tonami. Brzi čolni so se vrnili brez lastnih izgub. V poslednji noči so bili usmerjeni letalski napadi proti več angleškim letališčem.

Pri poletu angleških letal nad zasedeno ozemlje ob Rokavskem prelivu je utrpel sovražnik večerj hude izgube. Lovska letala, protiletalsko in mornarsko topništvo so sestrelili 31 sovražnih letal. Izgubili smo eno samo letalo.

Angleški bombniki so metali v poslednji noči rušilne in zažigalne bombe na razne kraje v zapadni Nemčiji in na severnem-nemškem obalnem področju. Nočni lovci, bojna letala in protiletalski topovi so sestrelili pet sovražnih letal.

Boj za Petrograd

Helsinki, 15. okt. s. Poslednje vesti s petrograjske fronte kažejo, da si sovjetske čete vedno znova zamenjajo prizadevanja, da bi se prebile skozi nemški obroč in se zrušile z ostalimi sovjetskimi silami na jugovzhodu. Nasprotno se obroč okrog mesta zmerom bolj zožuje. Nemške čete so zavzele spet nekaj važnih postojank ob morskobni obali in so prodrle v južnozahodni kraj mesta Urizka, kjer je prišlo do krvavih spopadov na nož. Pri tem so imeli Rusi izredno velike izgube. Urizk pripada Petrogradu in predstavlja sedaj enega izmed obrambnih stebrov petrograjske obrambe. Rusi so zgradili v Urizku tri vrste trdnjav. Ta obrambna črta je sedaj predrta.

Helsinki, 15. okt. s. Silno razdejano, ki ga povzročajo nemške letalske sile pri bombardiranju vojaških objektov in letališč v Petrogradu in okolici, je povzročilo, da se je število letal, ki ga imajo v Petrogradu obkoljene sovjetske sile še na razpolago, znatno zmanjšale. Po skrbno zbranih podatkih je sedaj na 34 petrograjskih letališčih le še okrog 150 letal. Le ena četrtina med njimi odpade na bombnike tipa Martin. Ostale tri četrtine so lovci in starejši izvidniški aparati.

Berlin, 15. okt. s. Nemško težko topništvo je tudi večerj z uspehom obstreljevalo ladje in razne naprave v petrograjski in kronštadski ludi.

Berlin, 15. okt. s. Sovjetske sile v Petrogradu skušajo vedno znova z izpadnimi sunki prebiti obroč okrog mesta. Pri tem se ne ozirajo ne na človeške žrtve, ne na izgube vojnih potrebščin. Nemško težko topništvo nenehoma obstreljuje vojske in industrijske naprave v Petrogradu. V eni izmed poslednjih noči so nemški topovi bruhali tako intenzivno, da je mesto zadelo več tisoč granat.

Uničevanje obkoljenih čet

Berlin, 15. okt. s. Sovjetske čete, ki so obkoljene v žepih pri Vjazmi in Brjansku, so tudi še večerj skušale prebiti se skozi nemški obroč, a zaman. Nasprotno se je njihov položaj še nadalje poslabšal. Vedno več ruskih oddelkov se predaja nemškim silam.

Berlin, 15. okt. s. Na osrednjem sektorju vzhodne fronte je uspelo eni sami nemški pehotni diviziji 12. oktobra ujeti 10.300 ruskih vojakov in oficirjev. Med njimi je bil tudi en divizijski general. Te nemške čete so se nadalje polastile 54 ruskih topov in nekaj še nedotakljenih tovornih vlakov.

Vjazma v razvalinah

Berlin, 15. okt. s. Sovjeti so Vjazmo, preden so se umaknili iz nje, zažgali. Nekaj poslopij so vrgli v zrak. Mnogo ljudi je pri tem izgubilo življenje. Na mnogih cestah v Vjazmi se iz razdejanosti in zažganih poslopij še dvigajo oblaki dima. Mnogo ljudi je izgubilo življenje tudi na minah, ki so jih Sovjeti razpostavili po cestah.

Finski odsek

Helsinki, 15. okt. s. Finske čete so zvedle novo uspešno operacijo na področju severovzhodno od reke Svira na črti Vornje-Suorijok. Na ta način si je hotelo finko vrhovno poveljstvo omogočiti stalno kontrolo nad prometnimi zvezami med južnozahodnim predelom ob jezeru Onegi in važnim oskrbovalnim centrom Vittegru. Vittegra je bila popolnoma izolirana in ruski klin v južnozahodnem kotu oneškega jezera je bil presek. Finske čete, ki prodirajo proti vzhodu v centralni Kareliji, so v zaletu zavzele štiri vasi okrog Maentiselkai in Muniervija ter so pregnale sovjetske oddelke, še preden jim je uspelo kakor običajno razdejati naselje. Na južnem predelu Karelske ožine je finko obalno topništvo uspešno olgovarjalo na ogenj sovjetskih topov in je prisililo k molku več baterij, ki so bile razmeščene na pontonih okrog nekaterih čeri severno od Kronštata.

Priznanje rumunskim četam

Bukarešta, 15. okt. s. Rumunsko vrhovno poveljstvo je objavilo naslednji vrnike:

Ob zaključku operacij v bližini Azovskega morja, ki so se končale po 8 dneh hudih borb z uničenjem 9. in 18. ruske armije, je poveljnik zmagovitih nemških in rumunskih sil objavil:

Posebej je treba opozoriti na rumunsko armijo pod poveljstvom generala Petra Dimicesca, ki je opravila izredne napore. Bila je na pohodu noč in dan. Nasprotni napadom sovražnega letalstva je pokazala veliko vztrajnost in junaštvo. Pokazala pa je tudi visok borbeni duh v napadalnih operacijah.

Spricho takega zadržanja, s katerim so si poveljniki, oficirji, podoficirji in vojaki 3. armije zaslužili spoštovanje vseh, izraža vrhovno poveljstvo rumunskih oboroženih

sil, pripadnikom te armije zahvalo do-movine.

Letalske akcije

Berlin, 15. okt. s. V ponedeljek so večje skupine nemških letalskih sil močno posegale v borbo na osrednjem sektorju bojišča. Bombe so hudo poškodovale in deloma razdejale 16 železniških postaj, 4 vlaki in 8 strojev je bilo uničenih, nadaljnjih 19 vlakov poškodovanih. Uničenih je bilo nadalje nad 3.000 motornih vozil. Mnogo drugih je bilo poškodovanih. Z bombami so letala pogrnala v zrak tudi neko sovjetsko skladišče municije.

Nemško letalo

zašlo na Švedsko

Stockholm, 15. okt. s. Večera se je neko nemško letalo izgubilo v megli in je popoldne ob 16. pristalo na letališču blizu Kalmarja v Skaniji. Posadka je ostala neposkolovana.

Peostrena kontrola

v švedskih lukah

Stockholm, 15. okt. s. S 1. novembrom bodo uvedli v stockholmskem pristanišču bodo strogo kontrolo nad vsem prometom. Doslej je bilo 24.000 ljudem dovoljeno svobodno krožiti med pristaniškimi napravami. V bodoče se bo to število znatno zmanjšalo.

Zopet padalci

v Bolgariji

Sofija, 15. okt. s. Sovjetske letalske sile so spet prekršile nevtralnost Bolgarije. V noči od 12. na 13. oktober se je spustila na bolgarsko ozemlje spet skupina padalcev. Pojavili so se na območnem področju Grške Tracije. Padalci pa so bili obkoljeni in uničeni.

Vse večja negotovost v Londonu

Stockholm, 15. okt. s. »Dagens Nyheter« poroča, da je nastala v londonskih političnih krogih precejšnja desorientacija in negotovost glede na poslednje vojne dogodke. Zadnji govor lorda Beaverbrooka, ki je skušal vlti angleški javnosti nekoliko optimizma v zvezi s problemom pomoči Sovjetski Rusiji, je nasprotno povzročil še večjo zmešnjavo v razpoloženju in nazorih Angležev. Zato se je z nekoliko nestrpnostjo pričakoval Churchillov govor, s katerim naj bi se situacija razčistila. Pomembno je, da je del londonskih listov, ki so se še do zadnjih dni zavzemali za angleško invazijo na kontinent, nenadno opustil to idejo.

»Daily Herald« pravi, da bo Anglija le stežka v doglednem času v stanju izvesti tako invazijo, ker je sedaj nastopil trenutek, ko je treba v večji meri misliti na

lastno obrambo. Napori angleške in ruske propagande, da bi se svet prepričal, da se Timošenkove vojske še lahko upirajo, niso dosegli nikakega uspeha v angleški javnosti, ki spricho dosedanjih izkušenj ne more več dvomiti o resničnosti nemških vojnih poročil.

Sovjetska misija

pride v London

Curich, 15. okt. u. Iz Londona poročajo, da bo v kratkem prispela v angleško prestolnico posebna sovjetska misija, ki jo bo verjetno vodil sam komisar za zunanje zadeve Molotov. V misij bo kot prvi svetovalec Molotova tudi Litvinov. Misija bo imela nalogo, da na licu mesta prouči konkretno pomoč, ki jo lahko Anglija da Sovjetski zvezi.

Churchill se izmotava

in noče govoriti o položaju v Rusiji

Rim, 15. okt. s. Churchill je podal večerj v spodnji zbornici nekaj izjav. Na vprašanje laburističnega poslanca Shinwella glede položaja na vzhodni fronti ni hotel dati nikakega odgovora. Omejil se je le na to, da je dejal, da je treba to čisto prepuštili ruskemu vrhovnemu poveljstvu, da povede do kraja svojo vojno bitko. Jaz si ne bi domisljal, da bi lahko karkoli dodal v sedanjih okoliščinah njegovim komunikacijam, je Churchill izjavil. Shinwell je tedaj vprašal, ali mu je znano, da vlada v deželi precelesi nemir glede na splošni položaj in še posebej glede na počasnost, s katero se pošiljajo vojne potrebščine v Rusijo. Ministrski predsednik je odgovoril, da

Shinwell ne bi smel domnevati, da ima monopol na vztrajnost v teh vprašanjih. Churchill je še dejal, da ne bi pristal na razpravo o takih vprašanjih v sedanjem trenutku, pa čeprav bi bila seja tajna. Laburist Ameyrin Bewan je tedaj vprašal Churchilla, ali meni, da je oportuno, da kak član vojnega kabineta da sovražniku zagotovila, da ne bo nikjer napaden. Bewan je opozoril na zadnjo izjavo Halifaxa v tem smislu in ga je kritiziral. Pri tem pa ga je Churchill zavrnil, češ da obžaluje, da je Bewan prevzel nalogo slabo govoriti o angleškem poslaniku v Washingtonu.

Vojna produkcija v Ameriki nezadovoljiva

Delavstvo zahteva v nasprotju z namerami vlade skrajšanje delovnega časa

New York, 15. okt. s. Ameriški tisk posebej opozarja na napoved Roosevelta, da se bodo vojne potrebščine odsej v večji meri in hitreje pošiljale v Sovjetsko Rusijo. Ameriški listi opozarjajo, da je to največji polizkus, da bi se Rusi ohranili k nadaljnji obrambi. Listi pa opozarjajo, da se vojna produkcija v Združenih državah še nadalje le počasi razvija in zastopniki vlade že groze s primernimi ukrepi in celo s tem, da bo država prevzela tovarne, v katerih gre delo prepočasno od rok. Da bi se kakorkoli izvedli programi za oborožitev in produkcija vojnih potrebščin povečala, je vlada izdala že celo vrsto pozivov na delavske organizacije. S svoje strani pa delavci zahtevajo, da se jim zmanjšajo tedenski urniki dela. Tako je n. pr. »American Federation of Labour« na svojem zborovanju v Seattleu soglasno sprejela predlog, naj se določi za delavce po 5 dni dela na teden in da se jim tudi ostala dva dneva plačata.

Tajna razprava

o Rooseveltovih predlogih

Washington, 15. okt. u. Parlamentarni odbor za zunanje zadeve je večerj na tajni

seji pričel razpravljati o Rooseveltovi poslanici, v kateri je predsednik zahteval oborožitev trgovinskih ladij. Izolacionisti in republikanci so na seji ostro protestirali proti tajnemu značaju seje in omejitvi razprav na dva dni. Na ta način jim je bilo onemogočeno, da bi se zvrstili vsi njihovi govorniki. Nekaj izolacionistov je zapustilo sejno dvorano.

Ameriški poslanik iz Rima odpoval v Washington

New York, 15. okt. u. Ameriški poslanik v Rimu Philipps je večerj z letalom preko Lizbone prispel v New York. Izjavil je, da se bo v New Yorku mudil le nekaj dni. Nadalje je dejal, da sta italijanska vlada in narod postopala z njim nadvse hubeznivo. Philipps potuje v Washington, da poda predsedniku Rooseveltu poročilo o svojem delovanju. Prisostvoval bo tudi poroki svojega sina, naker se bo vrnil v Rim.

Lizbona, 15. okt. s. V Londonu je bilo objavljeno, da je sedaj v Angliji nadaljnjih 144.000 ljudi brezposelnih zaradi zapore tekstilnih, obutvenih in kemičnih tovarn ter rafinerij olja.

Velesejski razstavljalci pri Visokem Komisarju

Darovali so večji znesek za ljubljanske reveže

Ljubljana, 15. oktobra. Včeraj zjutraj je Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine sprejel zastopstvo razstavljalcev z velesejma, ki so mu izročili nakazilo z zneskom 8.120 lir. S tem zneskom so hoteli Ekselencij Graziliju izraziti svojo zahvalo za veliko pomoč, ki jim jo je izkazal ob priliki velike ljubljanske prireditve. Visoki Komisar je znesek doletel za podoporne akcije v Ljubljani.

Zastopnik družbe Berkel G. Bottai, ki je izročil Visokemu Komisarju omenjeni prispevek razstavljalcev, je izrazil v imenu vseh prisotnih, kakor tudi vseh onih, ki so se udeležili velesejma, zahvalo za delo, ki ga je opravil Visoki Komisar in za izjavo, ki jih je podal preteklo nedeljo. G. Bottai je v imenu razstavljalcev naglasil, kako sijajno je uspela vsa prireditev in mu je iz-

razil zahvalo vseh za pozornost, točno in dobrovoljno delo organizacije. Izrazil je željo, da bi se prisrčna gesta razstavljalcev v prilog revežev tolačila po svoji pravi vrednosti in je nazadnje zagotovil, da se bodo prihodnje leto letošnjim razstavljalcem pridružili še drugi, ki letos niso imeli prilike in časti sodelovati na prvi gospodarski manifestaciji v Ljubljani, tej novi pokrajinski Italije.

V imenu razstavljalcev iz nove pokrajine je nato izrazil njihovo hvaležnost neki razstavljalcu, ki je posebej naglasil sijajni uspeh velesejma in pomen velikega napora, ki je bil pri tem dovršen.

Visoki Komisar je vsem prisotnim izrazil svoje zadovoljstvo in se jim je zahvalil za velikodušni dar.

Naredbe Visokega Komisarja

Predpisi o oddajanju nepremičnin v najem

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na uredbi z dne 17. oktobra 1940, M. s. št. 1387, bivejsojlovske vlade, s katero se omejuje raboprodavčeva pravica, odpovedovati najem stanovanj in poslovnih prostorov, glede na to, da navedena uredba preneha veljati dne 19. oktobra 1941-XIX, smatrajoč pa za umestno, da se glede na vojno stanje podaljša njena veljavnost s primerno spremembo in na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, odreja:

Člen 1. Veljavnost uredbe bivejsojlovske vlade z dne 17. oktobra 1940, M. s. št. 1387, objavljen v Službenem listu banske uprave dravske banovine z dne 26. oktobra 1940, št. 572/86, ki obsega predpise o oddajanju nepremičnin v najem, se podaljšuje do 31. decembra 1942-XIX.

Člen 2. Točka 6. člena 1. uredbe iz prednjega člena se spreminja takole: »6. če rabokupnik ali njegov rodbinski član stori kaznivno dejanje na škodo raboprodavca ali njegovega rodbinskega člana, razen če gre za žaljenje časti ali za telesno poškodbo, izzvano po enakem nastopu raboprodavca samega ali njegovega rodbinskega člana.«

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazilio

Predpisi o ureditvi porabe jedil v gostinskih obratovalnicah in določitvi njih cen

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino, na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno urediti porabo jedil v gostinskih obratih in določiti cene obedov v njih odreja:

Člen 1. Ves čas, dokler traja vojno stanje, se pri postrežbi občinstva z obedom v restavracijah, gostilnah, krmah s kuhinjo, kolodvorskih kavarniških restavracijah in ostalih gostinskih obratih ali podobnih obratih oddaja obed po stalni ceni, s čimer se nadomestujejo vsi doslej veljavni načini.

Člen 2. Obed s stalno ceno je sestavljen takole:

Juha, jed s prilogo, sadje.

Jed sestoji iz obroka mesa ali ribe ali jajc ali oreška, s prilogo; ali pa iz obroka sočivja in zelenjave.

Namesto juhe, jedi s prilogo ali sadja se lahko vzame obrok sira.

S posebnim odredbo se omeji število pridelov bodisi juhe bodisi druge jedi, ki so navedene v »jedilnem listu«.

Člen 3. Prepovedano je oddajati:

a) predjed ali dodatne obroke ali druge jedi, razen določenih;

b) z jajci zakuhanje juhe, kakor vlivanci, »pavesi« in podobno;

c) olje in surovo maslo ter druge maščobe posebej;

d) močnate jedi kakršne koli vrste;

e) ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih juhe s testeninami ali rižem ali z drugimi racioniranimi hranili za zakuho.

V veljavi ostanejo sedanji predpisi o kakovosti in količini živil, katerih poraba je dovoljena.

Člen 4. Za obed po stalni ceni se določijo v vsaki občini cene za vsako kategorijo gostinskih obratov, po razporeditvi Visokega komisariata oziroma, kjer je ni, kakor je kategorija določena v obrtnem listu.

To ceno, v kateri nista vsota znesek za pijačo in pribitek za postrežbo, določijo pristojni organi.

Člen 5. Gostu je na izvoljbi, da se odpove eni ali več jedem obeda po stalni ceni. V takem primeru se cena zniža za ceno jedila ali jedil, ki jih ni vzel.

Člen 6. V obratih četrte kategorije se lahko oddaja tudi juha sama, pri čemer se sme cena zvišati za največ 30 stotink.

Člen 7. Po želji gosta se lahko dovolijo abonma za najmanj trideset zaporednih obedov. V tem primeru se mora dovoliti na stalno ceno po kraju določen popust vsaj 10%.

Člen 8. Vsak gostinski obrat je dolžen dati na uporabo »jedilni list«.

Ta list mora vsebovati te podatke:

a) primere in ime obratovalca;

b) kategorijo obrata;

c) stalno ceno, določeno za obed;

d) pribitek za postrežbo;

e) spisek jedil z navedbo posameznih enotnih cen.

Člen 9. Od dneva izdane te naredbe se za vso dobo vojne stanja prepoveduje prestop gostinskih obratov v višje kategorije, dovoljen je samo prestop v nižje kategorije.

Člen 10. Te določbe veljajo tudi za menze »Dopolavorov« ki so oddane v zakup in ki se razporedijo ustrezno kakor drugi podobni gostinski obrati, kakor tudi za obede v restavracijah hotelov, penzij in gostišč.

Predpisi o oddajanju nepremičnin v najem

Cene za »potniško brašno«, ki ga prodajajo kolodvorske kavarne-restavracije, so določene z veljačnimi tarifami.

Člen 11. Kdor se hrani v penziji ali v abonmaju na obed, mora izročiti obratovalcu hotela, penzije oziroma gostišča svoje živilske nakaznice ali njih ustrezne odrezke.

Člen 12. Po vsaki se izdajo pristojnim krajevnim organom navodila za določitev pokrajinskih cen in praktično ureditev stvarne tudi v podrobnostih.

Člen 13. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 14. Določbe prednjih členov 2. in 3. stopijo v veljavo na dan objave te naredbe v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino; vse druge določbe pa stopijo v veljavo 15. oktobra tekočega leta.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazilio

Predpisi za poslovanje Pokrajinske delavske zveze

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na zakon z dne 28. februarja 1922. o zaščiti delavcev in pozneje sprejembe, glede na svojo naredbo z dne 8. julija 1941-XIX št. 61 o preureditvi strokovnih organizacij, iz katerih sestoji, sestrajajoč za umestno, da se Pokrajinska delavska zveza ustrezno svojemu novemu poslovanju preuredi in da dobi potrebna sredstva za poslovanje, odreja:

Člen 1. Predsednik Pokrajinske delavske zveze se pooblašča, da predloži nova pravila Zveze, ki morajo med drugim vsebovati predpise o preureditvi pokrajinskih strokovnih organizacij, iz katerih sestoji, sestavljajoč v poslovno področje upravnega odbora skladno z določbami zakona o zaščiti delavcev in naredbo o preureditvi strokovnih organizacij delojemalcev.

Pravila, sprejeta po upravnem odboru Pokrajinske delavske zveze, mora odobriti Visoki komisar in se nato objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 2. Pravilom se mora dodati službeni pravilnik za nameščence Zveze in podrejenih strokovnih organizacij.

Od dneva, ko stopi ta naredba v moč, veljajo za preklicane delovne in najemne pogodbe, ki so jih sklenili bivši upravni svetniki Delavske zbornice z nameščenci Delavske zbornice.

Od teh odločb na dokler ne stopi v veljavo novi službeni pravilnik, urejajo delovno razmerje med Zvezo in njenim osebnim zakonske in običajne pravne veljačje določbe.

Člen 3. Od 1. novembra 1941-XIX dalje se zvišuje prispevek, ki ga pobirajo zavodi za bolezensko in nezgodno zavarovanje v prid Pokrajinske delavske zveze v vsakem razredu nad razredom 0 za 0,5 odstotka.

Z istim dnem se uvaaja prispevek 0,2 odstotka na mezle v prid pokrajinskim policijskim strokovnim organizacijam, ki se pobira po določbah prednjega odstavka, in ga upravlja Pokrajinska delavska zveza, odpravlja pa se prostovoljni in organizacijski strokovni prispevki.

Glede podpornih in zavarovalnih dajatev se nič ne spremeni.

Člen 4. Ta naredba stopi v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazilio

Predpisi o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno, da se racionira poraba izdelkov tekstilne industrije, oblačil in obutve, odreja:

Člen 1. Od dne, ko stopi ta naredba v veljavo se ustavlja vsaka prodaja ali oddaja občinstvu manufakture, iz tekstilnih tvarin izdelanih predmetov, drugih oblačilnih predmetov in obutve vsake vrste.

Podjetja, ki prodajajo občinstvu izdelke iz prednjega odstavka, morajo sestaviti inventar blaga, ki je v njih skladiščih in trgovinah.

Podatki inventarnega popisa se morajo vnesti v poseben vpisnik, ki ga dobija podjetja pri pristojnih oddelkih Zveze delodajalcev Ljubljanske pokrajine, in postanejo začetne postavke o obratnih zalozah vsakega podjetja. Te podatke je treba poslati tudi Zbornici za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Člen 2. Od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, tudi industriji, obrtniki in trgovci na debelo z izdelki, navedenimi v prednjem členu, teh izdelkov ne smejo prodajati. Sestaviti morajo poleg tega inventar o blagu, ki ga imajo v svojih podjetjih ali

skladiščih in poslati prepis Zbornici za trgovino in industrijo v Ljubljani.

Izdelke, poslance obrtnikom in trgovcem na debelo in na drobno pred dnem, ko stopi ta naredba v veljavo, si morajo prejemniki vpisati v breme in jih prevzeti v svoj inventar.

Člen 3. Izdelki, na katere se nanaša ta naredba, se oddajajo porabnikom na posebno oblačilno nakaznico, glasečo se na osebo.

Visoki komisar določa dan, od katerega dalje bodo smeli proizvajalci, obrtniki in trgovci, bodisi na debelo ali na drobno ali pcutujoči, zopet prodajati izdelke iz čl. 1. te naredbe in predpisi navedila, po katerih se bodo morali pri prodaji ravnati.

Člen 4. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazilio

Predpisi o prodaji oblačilnih izdelkov in drugih porabnih predmetov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in smatrajoč za potrebno urediti prodajo oblačilnih izdelkov in drugih porabnih predmetov, odreja:

Člen 1. Blago z člena 4. te naredbe se sme prodajati porabnikom samo, če pokažejo posebno izkaznico, ki jo izdajo pristojna oblastva po določbah, ki se izdajo kasneje.

Začasno nadomestujejo posebno izkaznico tiste izkazi o istovetnosti:

članska izkaznica Nacionalne fašistične stranke; železniška legitimacija; osebna legitimacija, ki ji imajo državni civilni in vojaški uradniki; pokojniška knjižica teh uradnikov in njih dedičev; legitimacijska knjižica častnikov na razpoloženju; izkaznica, ki jo izdajajo milicijska poveljstva svojim podrejenim; izkaznica rezervnih častnikov; orožni list; soferška izkaznica, ki jo imajo vojaški potniški avtomobilci; potni list, izdan italijanskim državljanom za potovanje v inozemstvo; potna dovolila, izdana po kvesturah Kraljevine italijanske državljanom ali državljanom iz Ljubljanske pokrajine; poslovne knjižice; živilske nakaznice; časna osebna izkaznica, izdana od občin.

Člen 2. Prodajalec mora vpisati v posebne vpisnike imenske podatke in naslov kupca, vrsto, kakovost in prodajno ceno blaga, ki ga prodaja vsaki stranki, z navedbo dneva nabave in številke osebne izkaznice ali drugega začasnega pripuščene izkaza o istovetnosti.

Za nabave do skupnega zneska 120 tak vpis ni potreben.

Člen 3. Določbe prednjih členov se kakor za prodajalce na drobno uporabljajo tudi na proizvajalce in trgovce na debelo pri neposredni prodaji porabnikom.

Člen 4. Blago, ki se nanje nanaša obveznost iz člena 1., je sledeče:

oblačilni predmeti;

tkanine vseh vrst in kakovosti, včevstvi tkanine za hišno opravo;

obutev in usnjeni ter kožni izdelki;

mila in snailna sredstva vobče;

starišne umetnine;

stroji in kovinski predmeti.

Člen 5. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do šestih mesecev.

Člen 6. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazilio

Odredba

o rokih zatemitve

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na osnovi svojih odredb z dne 6. junija 1941-XIX št. 42 in 23. septembra 1941-XIX št. 109, spričo potrebe, da se določi nov urnik za izvajanje zatemitve odreja:

Člen 1. Do novih odredb se morajo ukrepi o zatemitvi izvajati v času od 19.30 do 6.30 ure.

Opozorilo trgovcem

Visoki Komisar opozarja trgovce, naj vestno izpolnjujejo odredbe o začasnih prepovedi tekstilnega in obče oblačilnega blaga. Obenem jih opozarja, da zaradi slehernega prekrška ne bodo samo kaznovani, kakor to določajo veljavni zakoni, marveč jim bodo odvzeti tudi njihovi obrtni listi.

Visoki Komisar Emilio Grazilio

Poslednja nagrada I. N. A.

Ljubljana, 14. oktobra.

Davi je bila v paviljonu italijanskega zavarovalnega zavoda INA izrečena poslednja nagrada za obiskovalce velesejma, ki je pripadla srečki št. 12.444 na ime Mafalda Vertel iz Ljubljane. Nagrada naj se vzdrži v paviljonu zavoda na velesejmu, da dvigne prisojeno ji nagrado 500 lir.

Tovarniški koncert

V petek, 17. oktobra 1941-XIX, ob 15.30 uri se bo vršil v tovarni papirja v Vevčah »Tovarniški koncert«, ki ga organizira Pokrajinski Dopolavoro za delavce.

Koncert bo izvajal orkester in komorni zbor italijanske radiofonije družbe Ljubljanskega E. I. A. R., dirigiral pa Drago Marij Šijanec.

S posebno zvezo bo ob 16. uri prenašal ta isti koncert Radio-Ljubljana.

Iz Trebnjega

— Proti tatovom grozda. Zadnji čas se množe prirožbe, da posamezni brezvestneži ne morejo krotiti svojega poželjenja po grozdu. Vsakdo mora uvideti, da vinogradniki ne morejo po vsem letu stroškov in dela dopustiti, da se jim tako uničuje njih pridelek in bo vsakdo, ki bo nepovabiljen zasaden v tujem vinogradu nosil vse posledice.

Kako se budi živilski trg

Prve pridejo v mesto mlekarice — življenje na trgu se začne ob 7.

Ljubljana, 15. oktobra.

Gospodinje so se letos navadile zgodaj vstajati; tudi zdaj, čeprav je že mnogo krajši dan, prihajajo na živilski trg zelo zgodaj, nekatere celo prej kakor večna prodajalka. Trg se zdaj ob 7. šele začneja dramiti. Ob dneha pa, ko so odprte stojnice mestnega preskrbovalnega urada na trgu, kupovalci tekmujejo, kdo bo prišel prej, da bi mu ne bilo treba čakati v vrsti. Stojnice se vedno odpirajo ob 7., čeprav je tedaj še mračno.

Zalaganci našega trga se odpravljajo zdaj pozneje na trg; zelenjadarji odhajajo z blagom proti trgu, ko se začne daniti. Mnogo prej pa prihajajo v mesto mlekarice. Nekatere kmetice, ki dovažajo mleko v mesto iz oddaljenih krajev, odhajajo od doma še v trdi noči. Tako pripeljejo prve mlekarice mleko na mitnico na žilanski cesti že pred 6.

Na živilskem trgu branjevalci začno urejati svojo sadno »razstavo« ob 7. Po predpisih o odpiranju in zapiranju trgovskih lokalov smejo začeti prodajati svoje blago že ob 6.30, a tedaj še ni prihaja nihče kupovat sadja. Gospodinje kupujejo sadje navadno nazadnje, ko nakupijo že vse drugo. Branjevalci, ki prodajajo svoje blago na polodprtih prostorih, morajo sadje razložiti, prebrati ter pregledati vsak dan posebej. To razstavljanje sadja je posebna aranzerska umetnost, ki so na njo naši prodajalci lahko ponosni. Sadje imajo razstavljeno vedno vabljivo, nakupičeno v visokih stožcih, nekakšnih babilonskih stolpih. Kdor prihaja zgodaj na trg, lahko občuduje, kako nastaja takšna razstava. Četudi imajo prodajalci nekaterih vrst sadja malo, ga vendar prav tako skrbno razstavljajo. Zjutraj razlagajo sadje cele ure, preden se začne pravo kupčijsko življenje. Zvečer je pa treba vse lepe razstave razdreti in blago dobro shraniti, da se ponoči ne pokvari in ne zgine.

Nobenih posebnih problemov pa ni s razstavljanjem blaga na kmetičem sadnem in zelenjadnem trgu. Edino Trnovčanke, ki dovažajo povrtnino na trg na svojih značilnih samotajnih vozovih, »cizah«, ki so hkrati prodajalne mize, uredijo svoje blago v številnih košarah po posebnem sistemu, tako da je na trgu »razstava« kmalu gotova ter da se pokažejo vse dobrote v svoji privlačnosti. Druge prodajalke pa samo razlože svoje jerbese in košare po tržnih mizah, ne da bi jim bilo treba razmišljati o zakonih simetrije in zlatem rezu. Zdaj začno dovažati zelenjavo in drugo povrtnino na trg šele po sedmi, med tem ko je bil trg prejšnje mesece ob 7. že povsem zaseden. Najprej prihajajo stalni prodajalci, predvsem branjevalci, ki prodajajo sadje ob zelenjadnem trgu. Kmetije pripeljejo sadje na trg pozneje, tako da ga pred 8. navadno ni še naprodaj. Nekoliko živahnije postane na trgu šele po 8.

Danes so na stojnicah mestnega preskrbovalnega urada prodajali krompir, čebulo in jabolka. Za jabolka ni bilo posebnega zanimanja.

Trg je slabše založen z gobami, odkar je postalo hladno. Če bodo noči še nadejale tako mrzle, bodo jesenske gobe, razen mraznic, prenehale rasti. Vsekakor je treba računati, da je glavna gobarska sezona že minila. Kljub temu je bilo včeraj in danes na trgu naprdaj precej lepših slirovk, ene najboljše gobe, ki jih je prinesla nabiralica iz borovniških gozdov. V višjih legah sirovke se rasto. Dovolj je še vedno štorovk, ker vseh ni mogla uničiti slana. Pred slano so varne gobe, ki rasto v grmovju in pod listjem, dobro pokrite, tako da tudi solnce zjutraj takoj ne more posušiti po njih. Če bi se zopet ogrelo in bi trajalo južno vreme dalje časa, bi gobe se rasle.

Za prvenstvo ljubljanske univerze

V soboto bodo na stadionu Planine nastopili akademiki lahkoatletski

Ljubljana, 15. oktobra.

Akademski mladina se pridno udeležuje sportnega dela na naših igriščih, čeprav kljub vsem dosedanjim poskusom ni uspelo na univerzi izzviti kluba, ki bi pritegnil v svoje vrste vse akademike sportnike. Kluba, ki sedaj delujeta na univerzi se posvečata predvsem golitvi zimskega sporta, lani sta pa priredila tudi lahkoatletski dvoboji.

Sedaj, ko je Slovenska lahkoatletska zveza odpravila že vse svoje vidnejše in prvenstvene prireditve, se bodo v soboto na stadionu Planine pomerili še akademiki med seboj. Prireditve bo na precejšnji sportni višini, saj štejejo naši lahkoatletski klubi veliko število mladih pripadnikov, ki so obenem še tudi člani našega vseučilišča. Na startu bodo med drugimi tudi Kajfež, Kosce, Rigler, Ivanuš, Smolej, Slanina, Lončarič, Bačnik, Lušičky, Polak, Lončarič, Sodnik, Vilar, Lužnik, Pleničar, Oberšek, Košir, Mravljie in Magušar. Vsi so atleti, ki jih srečujemo na vseh lahkoatletskih prireditvah med najboljšimi ter bo že zato sobotna prireditev tudi kakovostno zanimiva.

Sporod letošnjega akademskega prvenstva bo obsegal predvidoma naslednje discipline:

Tek na 400 m, na 1000 m in 1500 m, tek na 110 m čez zapreke in stafeto 4 × 100 m, skok v daljino, višino in troskok, met diska, kopja in krogle.

Prireditve se bo začela ob 15.30.

Nedeljski nogomet v Nemčiji

V Ostmarki so v nedeljo nadaljevali lokalno nogometno prvenstvo. Spored pa ni bil popoln, ker je Admira nastopila v Dra-

ždanih v tekmo vanju za Tschammerjev pokal. Velik sportni užitek je Dunajčanom nudila tekma med Rapidom in Austrijo, ki se je končala neodločeno 2:2 (0:0). Wacker je premagal Post SG 4:0 (2:0), FC Wien pa graški Sturm 3:0, (0:0). Po odigranih tekmah vodi v tabeli Austria.

Tekmovanje za Tschammerjev pokal je preteklo nedeljo prispelo do polfinala. Na sporedu sta bili dve tekmi, ki sta dali pričakovana rezultata. V Draždanah je domači klub DSC premagal dunajsko Admro 4:2 (3:1). Tekmi je prisostvovalo 30.000 gledalcev. V drugi tekmi je berlinski klub Schalke 04 premagal Hohlstein Kiel 6:0 (2:0).

Teniška zmaga Nemčije v Zagrebu

Konec preteklega tedna in v nedeljo je nastopila v Zagrebu nemško reprezentativno teniško moštvo proti Hrvatim v borbi za donavski pokal. Tekmovanje so že v soboto Nemci odločili v svojo korist, ko jim je uspelo zmagati v treh igrah, medtem ko so v nedeljo Hrvati zmanjšali rezultat na 3:2. O izidu posameznih iger je treba omeniti, da je Henkel premagal Mitica 6:4, 6:3, 5:7, 6:3, Koch Punčeca 4:6, 6:1, 2:6, 6:2, 6:4. Dvojica Henkel-Gies je z lahkoto premagala hrvatsko dvojico, Punčec-Palada v treh setih 6:4, 7:5, 7:5. Izredno dramatična je bila nedeljska igra med Mitichem in Kochom. V petih setih je Mitichu uspelo premagati Kocha 3:6, 6:4, 4:6, 11:9, 6:4. Kot zadnja bi se morala odigrati igra med Henkelom in Punčecem, vendar je nemško vodstvo brez boja prepustilo točko Hrvatim.

OPERA

Sreda, 15. Netopir. Red sreda. Začetek ob 18.15. Konec ob 21.

Četrtek, 16. La boheme. Premiera. Red premierski. Začetek ob 18.15. Konec ob

Med malimi živalmi je skoro 60 % križancev

Podatki, ki jih je zbralo društvo „Mali gospodar“ kažejo, da bo treba še precej naporov za kakovostno izboljšanje reje kunccev in kokoši

Ljubljana, 15. oktobra. Vprašanje reje malih živali kot izvrstnega nadomestila in izpopolnitve druge mesne prehrane je zadnje mesece vse važnejše. Kapaciteta tovorne proizvodnje je še pomnožila nedvomno za tehne količine in tega bi morali biti veseli brez pridržka, ko bi zadevo motrili samo s stališča konsumenta. Vendar pa »krava pri gobcu molze« in kokošerija in kuncerija bosta uspevali le, dokler bo na razpolago zadostne piče. Ne kuncu ne kokoši ni mogoče rediti vsestransko koristno samo z navadnimi odpadki ali malovredno travo. Tudi mala žival potrebuje spremembe, pogosto ji zlasti moramo pomagati žiti, ali pa potrebujemo za pripravljanje otrobov, krompirja in drugega podobnega živeža. Jasno je torej, da je tudi reja malih živali določena neka meja, prav glede na razpoložljive količine »boljše piče«. Res je, da gre še danes, zlasti v meščanskih kuhinjah mnogo polnovrednih in koristno uporabljivih odpadkov v nič in da bi jih bilo mogoče s primerno organizacijo plodnostno izrabiti, vendar je taka ugotovitev le relativnega pomena, če upoštevamo istočasno večjo potrebo zlasti po žitnih krmilih. Kolikor se ta dosegljiva posameznikom je zopet mnogokrat aktualno vprašanje rentabilnosti, ki ovira nagelji razvoj.

Prav v tem pogledu more biti izredno koristna agila rejska organizacija, ki bi za vse svoje članstvo kolektivno organizirala sodelovanje in odločujočih oblastev preskoro potrebnih žitnih krmil. Zveza društev »Mali gospodar« je v tej smeri že storila prve korake in pripravi smo, da se bo hvaljevredna akcija nadaljevala in izpopolnjevala, kolikor bo pač mogoče. Ker gre spredno tudi akcija za rejo čim bolj gospodarskih pasem malih živali, bo sčasoma mogoče doseči z vztrajnim prizadevanjem tudi zelo visok odstotek koristne izrabe razpoložljivih krmil.

Čeprav važnosti take akcije ne bi bilo potreba še posebej poudarjati vendar pa se je reji mnogokrat ne zavajajo v zadostni meri. V težnji, da bi čim prej dobili manjkajočega žita, nekateri težko razumejo, da so za tako akcijo, ki ne bo samo dobavljala, temveč tudi pravično razdeljevala potrebne večje priprave. Zgodilo se je pretekle mesece v zvezi s povečanjem števila rejcev malih živali, da se je število članstva pomembno dvignilo, ker je organizacija uspešno priskrbeli določene količine ovsa. Med njimi je bilo mnogo takih, ki so doslej ves čas nezavedno stali ob strani, sedaj pa zgolj zaradi nujnosti pristopili. V tem sicer ni nič slabega, ker je verjetno, da bodo v pogostejšem stiku z vodstvom društva in ostalimi rejci sčasoma vsaj nekateri spoznali, da so važne tudi druge naloge organizacije ne samo »ovseno«, vendar so bili vsaj sedaj nekateri malce razočarani, ko so poravnali članarino pa niso takoj dobili, kar jih je prignalo.

Društvo »Mali gospodar« je namreč zaradi evidence potreb in pravične razdelitve razpoložljivih krmil predhodno izvedlo popis malih živali, ki jih redijo člani. Ta popis, ki je bil že pred štirinajstimi dnevi

zaključen in potem tudi vsakemu reicu oddeljena pripadajoča količina ovsa je zanimiv zlasti, ker trenutno ni na razpolago točnejših podatkov glede števila malih živali, ki jih redijo ljubljanski meščani ali pa celo rejci v ljubljanski pokrajini. Prevod je sicer lani izvedel popis perutnine za bivšo dravsko banovino in se da na podlagih zbranih podatkov ugotoviti, da so takrat redili v krajih, ki spadajo sedaj v območje ljubljanske pokrajine 1855 gosi, 3758 rac, 2187 puranov in 261.148 kokoši. Skupno bi torej bilo v ljubljanski pokrajini 268.948 glav perutnine. Vendar pa je mogoče iz tehničnih vzrokov dvomiti da bi bile te številke še danes veljavne. Zelo je verjetno, kar velja zlasti za mestne okoliš, da se je število precej zvišalo.

Ljubljanski rejci, člani društva »Mali gospodar« so na popisni dan redili skupno 16.081 koz, kunccev, kokoši in druge perutnine. V to število niso všteti pri kuncih mladici stari pod 14 dni.

Najvišje je bilo število kunccev. Skupno so jih našli 8764 in so med njimi v veliki večini hlevski kuncu kar razočano kaže, da je reja kunccev in kakor bomo videli kasneje tudi kokoši še zelo nesmotna in začetniška. Hlevskih kunccev je bilo 5078 ali skoro 58%. Pri kmetijskem oddelku pokrajinske urave deluje poseben referat za rejo malih živali skupno s posebnim posvetovalnim odborom. Na izpodbudno slednjega je bil za gospodarsko usmeritev reje kunccev izdelan poseben pravilnik, ki »priporoča« zlasti rejo sledečih pasem: belega angorca, belega in sivga ovnača, belega in sivga orjaka, čimčile, srebrca ter belega in modrega dunčana. Statistika kaže, da uživa največjo priljubljenost med rejci orjaki, ki so jih prijavili 1198. Na tretjem mestu so ovnači 985, za njimi pa še v znatnejšem številu angorci, ki jih je bilo popisanih 865. Dunčancov je zastopanih le 287, srebrcev 186, čimčilev 71 in havancev 94.

Med kokošmi, ki so jih rejci skupno prijavili 6745, spet prevladujejo domače križanke, saj so jih popisali 3973 ali dobrih 58%. Med pasemskimi vrstami je največ stajerk 1645, slede jim rodeljandke 871. Vse druge so zastopane le v neznamnem številu: plymetke 142, leghorn 92, susseks 20 in orpington 2.

V perutninsko družino spadajo tudi race, gosti in pure. Teh je bilo prijavljenih razmeroma malo: rac 154, gosti 149 in pur 124.

Končno spadajo v vrsto malih živali še koze, za rejo katerih je sedaj tudi večje zanimanje. Skupno je bilo prijavljenih 145 koz in so tudi med njimi prevladovala domače, ki jih je bilo 92. Koz sanske pasme je bilo popisanih 53.

Ta statistika nam sicer nedvomno ne more dati niti malo opore, da bi mogli vsaj približno izračunati, v kakšnem obsegu se redijo sedaj v ljubljani male živali. To ni bil niti njen namen. Zanimiva pa je vse, kakor, ker nudi verjetno zelo natančno sliko kakovosti sedanje reje. Koristna bo zlasti za osnovo nadaljnjega dela, ki mora stremeti za čim večjo razširitev gospodarske pasemske reje.

Nov praznik na Hrvaškem. S posebnim odlokom hrvaškega prosvetnega ministra dr. M. Budaka je določeno, da bo 11. oktober odselej redno vsako leto slavili v vseh hrvaških šolah kot šolski praznik. 11. oktobra 1871 je bila namreč z velikimi žrtvami zadušena vestja Evgena Kvaternika v Rakovici, ki je že tedaj hotel ustanoviti neodvisno hrvaško državo. Šolske svečanosti se bodo vsako leto začele z mašo zadušnico za rakovski mučence, sledila pa jim bo svečana akademija, ki morajo v njej učitelji in profesorji s posebnimi predavanji slaviti spomin na Evgena Kvaternika, ustanovitelja neodvisne hrvaške države in poglavnik dr. Pavelića.

— Proslava polietnice hrvaškega državnega življenja. Zagrebški listi posvečajo zadnje dni posebno pozornost prvi polietnici neodvisnega hrvaškega državnega življenja. V glavnem poudarjajo zasluge poglavnik dr. Pavelića za ustanovitev države in hkrati prinašajo obširna poročila o njegovem življenju v dolgoletnem izgnanstvu, ko je s snoval in pripravil razpad Jugoslavije.

u— Strojepisni tečaji — novi — dnevni strojepisni, 60 pisalnih strojev. Šolnina zmerna. Posebni tečaji tudi za italijansko, knjigovodstvo, korespondenco itd. Podrobne informacije in prospekte daje ravnateljstvo. — Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. (Telefon 43-82).

— Rudarstvo neodvisne hrvaške države. Zagrebški »Hrvaški Narod« je dne 11. oktobra objavil obširno poročilo o rudarskih razmerah v neodvisni hrvaški državi, ki iz njega posnemamo, da pridobi Hrvaška letno nad 3 milijone 200.000 ton premoga, od katerega odpade na lignit 840.000 ton. Dalje pridela letno 554 milijonov ton železne rude, nad 1 milijon ton zemeljskega olja, 187 ton asfalta, nad 5 milijonov hl slane vode, 3300 ton manganove rude, 63.800 ton kromove rude, 45 ton arsenove rude in 86.000 živosrebrne rude. Skupna vrednost lani pridobljenih rud na področju neodvisne hrvaške države je znašala nad 600 milijonov kun.

— Tednik za hrvaške delavce v Nemčiji. V Berlinu je te dni začel izhajati nov tednik »Domovina Hrvaška«, ki je namenjen velikemu številu hrvaških delavcev, zaposlenih po raznih nemških industrijah. Tednik ureja novinar Božidar Sinković, objavlja pa zlasti poročila o najnovejših dogodkih v domovini. Hrvaški delavci bodo potom tednika »Domovina Hrvaška« najhitreje obveščani o dogodkih v domovini in bodo potom njega z njo tudi v stalnem stiku.

DNEVNE VESTI

Velik uspeh letošnjega ljubljanskega velesejma

Ljubljanski velesejem je posetilo 120 tisoč ljudi. Obiskovalcev je bilo znatno več, kakor na prejšnjih velesejnih.

— Prebivalstvo novih pokrajin. »Agenzia d'Italia e dell'Impero« je objavila te dni podatke o prebivalstvu novih pokrajin, ljubljanske, zadrške, splitske, kvaternerske in kotorske. V primeru zadrške in kvaternerske pokrajine, ki sta že prej obstojali, se podatki nanašajo razen na njuno novo, seveda tudi na njuno prejšnje prebivalstvo. Po teh podatkih štejejo te nove pokrajine skupno 707.135 prebivalcev. Med njimi je 89,7 katolikov, 10,3 odstotkov pa pravoslavnih in drugih veroizpovedih. Na ljubljansko pokrajino odpade po teh podatkih 305.059, na zadrsko 179.858, na splitsko 109.052, na kvaternersko (Reka) 79.364, na kotorsko pokrajino pa 33.802 prebivalcev.

— Industrijski pomen Milja. Italijanski službeni list je objavil poseben ministrski dekret, v katerem se občini Miljam v tržaški pokrajini priznava poseben industrijski pomen, tako da bodo občini priznane tudi davčne in druge olajšave za industrijske investicije kakor jih določa zakon iz leta 1939. Prefekt tržaške pokrajine in miljski župan sta prejela nalogo, da izvedeta ta dekret, ki se uveljavil že 28. oktobra.

— Poroke in smrti v Trstu. Umrla sta v Trstu te dni Peter Komar star 57 let, in 78 let stara Antonija Peršičeva. Poročil pa je med drugimi elektromehanik Josip Krešič z gdc. Vido Scheinerjevo.

— Razdeljevanje krompirja v goriški pokrajini. Goriška pokrajinska trgovska zveza je pozvala vse tržne prodajalce in druge trgovce z zelenjavo v Gorici, da nemudoma prijavijo njenemu uradu približno število svojih odjemalcev, predvsem onih, ki pri njih kupujejo krompir. Na tej osnovi bo mogoče poskrbeti za primerno razdelitev zaloga krompirja na posamezne trgovce na drobno in branjeve.

— Bolniško zavarovanje na Goriškem. Pokrajinska bolniška blagajna je objavila te dni podatke o bolniških zavarovancih v tednu od 28. septembra do 4. oktobra. Povprečno je bilo zavarovanih v Goriški pokrajini 17.046 moških in 2.731 žensk. V istem tednu pretekle leta je bilo zavarovanih 17.889 moških in 3.848 žensk. V primerjavi s tem tednom je sedaj število bolniških zavarovancev padlo za 1959. Število bolnikov je bilo lani v omenjenem tednu 445, letos 401. Od 1. januarja do 4. oktobra t. l. je bolniška blagajna izplačala nad en milijon lir subvencij in podpor.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Preddstave: danes ob 16. in 19. uri:

KINO MATICA TELEFON 22-41

Odlična plesalka in igralka očarljive lepote Conchita Montenegro v prekrasnem filmu orientalske romantike in humorja

Salome

V ostalih vlogah: Armando Falconi, najboljši karakterni igralec v državi. Luis Pena. Primo Karnera itd.

KINO UNION TELEFON 22-21

Odličen izburne srednjeveške zgodovine Film ljubavne romantike ter zablaviteljno

Dekle iz Portici

Luisa Ferida, Carlo Ninchi, Roberto Villa

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Danes dvojni spored!

ŽELEZNA PEST in SOKOL ZAPADA

Fred Scott James Cagney

— Propaganda za zajčjerejo v Trstu. Listi so pričeli zadnje dni objavljati vrsto člankov, v katerih propagirajo zajčjerejo v Trstu, s katero naj bi si ljudje z malimi stroški precej pomagali v sedanjih časih. Tako razpravljajo o hranilni vrednosti zajčjega mesa, pa tudi v načinu kako naj bi meščani brez večjih težav redili zajce. Pri tem pa je tudi tržaški župan izdal poseben ukrep, ki naj pripomore k zadostni oskrbi potrebne krme za zajce. Tako nameravajo odpadke in smeti, ki jih zbira sejmarji selekcionirati in izbrati iz njih vse, kar lahko služi za krmo zajcem in drugim malim živali, ki jih rede v Trstu in okolici. To prebiranje smeti in odpadkov je bilo odredeno za enkrat za neki manjši tržaški okraj.

— Brezplačen prevoz pošilj za hrvaške legionarje. Hrvaško pošto ministristvo je izdalo poseben odlok, ki z njim raznim društvom, odborom ter podobnim Rdečega križa in tudi posameznikom dovoljuje brezplačen prevoz pošiljk z darovi za hrvaške legionarje. Zanimivo je, da odlok izrecno določa, da paketi ne smejo biti lažji od 20 kg, naslovljeni pa morajo biti na kakšno zbirališče za prostovoljne darove hrvaškim legionarjem na fronti. Ne pa na posameznike. Pakete z živili bodo poštni oziroma železniški uradi odpravljali brzovozno, vse ostale pakete pa tovrstno.

— Za ureditev cest v okolici Jajca, ki je eno najvažnejših hrvaških tujkoprometnih krajev, je hrvaško gradbeno ministristvo te dni dovolilo kredit v znesku 1 milijona kun. Pri delih bodo predvsem zaposleni begunci iz južnovzhodnih krajev Hrvaške, ki so zaradi neprestanih napadov četnikov in komunistov za nekaj časa morali zapustiti svoje domove.

— Novi nazivi ulic v Varaždinu. V Varaždinu so te dni preimenovali vse ulice, ki so kakor koli spominjale na bivšo Jugoslavijo ter na Tyrša in Masaryka. Dobile so nova imena, ki spominjajo na slavne dni hrvaške zgodovine oziroma na posamezne hrvaške velmože. Zagrebški »Hrvaški Narod« je poročilo o tem preimenovanju zaključil z izrazi zadovoljstva, da so tudi iz Varaždina izginili poslednji sledovi in spomini na bivšo Jugoslavijo.

— Pri železniški konferenci v Zagrebu, ki smo o njej že poročali, sodelujejo predstavniki Italije, Madžarske, Srbije, Nemčije in Hrvaške. Konferenca bo trajala več dni in bo na njej določena dokončna razdelitev železniškega voznega parka bivše Jugoslavije.

— Vpisovanje na zagrebško vseučilišče. Rok za vpisovanje na zagrebško vseučilišče je bil te dni podaljšan do 18. oktobra. Iz načrta predavanj je razvidno, da na nobeni fakulteti v primeru s prejšnjimi leti ne bo važnejših izprememb, pač pa so bile bistvene izpremembe izvršene na modroslovnih fakulteti.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za ljubljansko pokrajino« št. 82 z dne 11. oktobra 1941-XIX EF objavlja Ducejev razglas z dne 3. oktobra 1941-XIX o kazenskih določbah za ozemlja priključena Kraljevini Italiji s kr. ukazoma z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in 18. maja 1941-XIX št. 452. Ducejev razglas z dne 1. oktobra 1941-XIX. — določbe o poslovanju vojaških vojniš sodišč ter naredbe Visokega Komisarja: Predpise za potovanje Pokrajinske delavske zveze, predpise o oddajanju nepremičnin v najem, predpise o porazdeljevanju tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov, predpise o prodaji oblačilnih izdelkov in drugih porabnih predmetov in predpise o ureditvi porabe jedil v gostinskih obratovalnicah in o določitvi njih cen ter popravek v nabedi o času za odpiranje in zapiranje obratovalnic.

— Dva nova sodna tolmača italijanske. Predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani je imenovalo za stalnega zaprišeženega sodnega tolmača za italijanski jezik pri okrajnem sodišču v Ložu odvetnika v Ložu dr. Slavka Fornazariča, za stalno zaprišeženega sodnega tolmača za italijanski jezik na sedežu okrajnega sodišča v Ljubljani pa prokurista Zadrženega gospodarske banke v Ljubljani Franca Miklavčiča.

— Nezaposlenost na Hrvaškem nazadnje. Od avgusta do septembra je število nezaposlenih v Zagrebu zopet znatno nazadovalo. Ob koncu septembra je znašalo 2019, v avgustu pa še 5000.

— Amnestija na Hrvaškem. Poglavnik dr. Pavelić je v proslavo polietnice obstoja neodvisne hrvaške države pomislil vse, ki so bili sodno obsojeni na denarno globo ali zapor do 12 mesecev odnosno 10.000 kun, drugim je bila pa kazen znižana. Izvzete so samo kazni, izrečene zaradi kršitve predpisov o cenah in prehrani. Razen tega je poglavnik ustavil vse disciplinske preiskave zaradi političnega delovanja javnih nameščenec pred ustanovitvijo samostojne hrvaške države.

— Nesreče. Včeraj so bili v ljubljansko bolnico sprejeti številni ponesrečenci. Jera širčelj, 16letna delavka v tovarni »Saturnus«, je pri delu po nesreči udarila z desnico po šipi ter se močno obrezala ob kolmoču. — Marija Govekar, 48letna žena upokojenega telovadnega učitelja, si je pri padcu s koleca zlomila levoico. — Františka Modic, 54letna žena posestnika iz Tomilja, se je po nesreči zbodla z vilami v levoico. — Karolina Debeljak, 48letna žena delavca iz Ljubljane, si je pri sekkanju drv odsekala palec levice. — Alojz Zibert, 23letni hlapec pri Javnih skladiščih, se je včeraj peljal po Bleiweisovi cesti; padel je pod voz in dobi hude notranje poškodbe. — Fr. Boštjančič, 19letni sin posetnika iz Grosuplje, je bil obstreljen na nogi.

— Za potovanje v Zagreb je potrebno dovoljenje. Hrvaško notranje ministristvo je odredilo, da od 20. oktobra dalje ne bo več dovoljeno potovanje v Zagreb brez posebnega dovoljenja okrajne odnosno policijske oblasti. Bivanje v Zagrebu bo omejeno na 10 dni. Izvzeti bodo bolniki, ki se pridejo v Zagreb zdraviti. Ta ukrep se pa ne nanaša na neposredno zagrebško okolico. Poleg tega bodo oblasti ugotovile kdo se je zadnje čase naselil v Zagrebu brez potrebe. V Zagrebu je namreč začelo primanjkovati stanovanj.

— Zagrebško sinagogo podirajo. Zagrebški župan je odredil, naj se židovska sinagoga v Zagrebu poruši. Sinagogo so že začeli podirati.

— Hrvaški povelj v Nemčiji. Na povabilo nemškega državnega organizacijskega vodje dr. Leya odpotuje hrvaško pevsko društvo »Kolo« v Nemčijo, kjer se bo mudilo od 26. oktobra do 4. novembra ter pridrilo pod vodstvom dirigenta Papandopola koncerte v Münchenu, Stuttgartu, Ludwigshafnu, Frankfurtu, Hannoveru, Berlinu, Vratislavi in na Dunaju. Pevke bodo v hrvaških narodnih nošah.

— Nemški in hrvaški sportniki pri nemškem poslaniku. Nemški teniški prvaki Henkel, Koch in Dies, ki so se udeležili teniške tekme proti Hrvaški, so bili skupaj s hrvaškimi prvaki Punccecem, Mitičem in Paladom sprejeti pri nemškem poslaniku v Zagrebu Kaschu.

Iz Ljubljane

—lj Skladateljski večer gospe Mirce Saneinove bo v ponedeljek, 20. t. m. v Mali Filharmonični dvorani. Skladateljica, ki se v zadnjem času močno uveljavlja v našem kulturnem življenju je dobila pobudo za kompozicijsko delo v komorni soli njenega soproga Karla Saneina, bivšega člana svetovnoznane Zlikovega kvarteta in priznanega našega glasbenega pedagoga, ki bo sodeloval kot violinist na tem večeru. Poleg njega bo sodelovala tudi operna pevka gdc. Valerija Heybalova, ki bo zapela več samospevov ugledne naše avtorice. Natančni spored bomo objavili jutri, danes pa že opozarjamo na večer slovenske ustvarjalne umetnice. Začetek koncerta bo ob 20 uri. Koncert se vrši pod okriljem Glasbene Matice in je predprodaja vstopnic na Kongresnem trgu. 475 n

Sreda, četrtek, sobota in nedelja ob 19. (7.) uri

VESELI TEATER
Predprodaja vstopnic vsak dan pri dnevni blagajni od 10. do pol 13. in od 17. do 19.

—lj Akcija za meso in mast. Sporočajo nam: Socialni gospodarski odbor za rejo prešćev v Ljubljani javlja vsem tistim članom, ki so pri vpisu plačali 5 lir in dobili redne številke, da prispe prvi transport mladih prešćev v Ljubljano v petek 19. t. m. Kdor si želi kupiti prešćka za rejo, naj se zgasi v sredo 15. in četrtek 16. t. m. med 9. in 12. uro ter med 14. in 17. uro v dvorani delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Od šest do deset tednov star prešćek velja s prevozom 200 lir. Od deset tednov do treh mesecev star velja s prevozom 250 lir. Prehranjevalni in oskrbovalni stroški bodo mesečno 25 lir na glavo. Da ne bo nepotrebnega čakanja, naj se člani javljajo po številkah in sicer od 1—200 v sredo popoldne, od 200—400 v sredo popoldne, od 400—700 pa v četrtek popoldne, v četrtek popoldne pa oni, ki bi bili preje kakorkoli zadržani. Vsak prešćek bo dobil na hrbet številko, radi reda in evidence. Kupnino za prešćka je treba takoj plačati, prehranjevalne in oskrbovalne stroške pa vsakega prvega v mesecu. Lastniki si bodo lahko ogledali svoje prešćke prihodnji teden v hlevih veterinarskega instituta v Trnovem, ki nam jih je velikodušno odstopil v uporabo.

—lj Trete cepljenje zoper davico bo jutrišnjem sredo 15. t. m. v šoli za Bežigradu, v četrtek 16. t. m. v ljudski šoli v Mostah, v petek v ljudski šoli na Viču, v soboto ob 16.30 pa v Mestnem domu. Starši morajo k tretjemu cepljenju pripeljati v šolo za Bežigrad vse otroke, ki so bili že dvakrat cepljeni v šoli za Bežigradam. Enako morajo starši pripeljati samo tiste otroke v šolo v Mostah ali v šolo na Viču, ki so bili že dvakrat cepljeni v tisti šoli.

—lj Enosmerni vozni promet po Lipičevi ulici. Do nadaljnjega je po Lipičevi ulici dovoljen vozni promet samo v smeri od Zaloške ceste proti Vrazovemu trgu, v nasprotni smeri pa morajo vozila uporabljati Vrazov trg, škofjo ulico in Sv. Petra cesto.

MODROCE, otomane, kauče, fotele itd. vam napravim nove ali stare popravim najceneje, — po želji grem tudi na dom. — Tapetnik J. Hamjan, Igriška 10. 57 T

PRODAM porcelanast umivalnik za kopalnico in školjko za klozet (že rabljeno), dobro ohranjeno otomano, skoraj nov moški Hubertus, starinski (Antikvariat) lestenec in mala železna vrata za podstrešje. — Ogleda se: Vodnikova cesta 12/I. 1671

MALI OGLASI

PSIHOGRAFOLOG
Globočnik Feliks, Ljubljana, Sv. Petra cesta (hotel »Lloyd«), — sprejema stranke dnevno od 10.—12. in 13.—19. — Svetuje v vseh življenjskih vprašanjih. Strogo znanstveno delo, diskretna zadržanost. 1659

PARKETNE ODPADKE za kurivo, suha drva, premog lina za zalogi Vertičnik Franc, Jenkova ulica 7. Telefon št. 29-16. 1646

—lj Obvestilo. Avtokasijli so se preselili iz Ulice 3. maja (Aleksandrove) v Verdijevo ul. (Gajeva ul.), telefon št. 33—66. (—)

—lj Združenje trgovcev v Ljubljani sporoča, da se bodo vpisovali učenci v I. letnik grem. trgovske šole izjemoma še do 31. t. m. Istočasno se obveščajo trgovci z živili (špeceristi), da velja čas odpiranja in zapiranja trgovin od 8. do 12. in od 15. do 18. ure. (—)

—lj Izredno zanimiv koncert bomo imeli v ponedeljek, dne 20. t. m. v mali Filharmonični dvorani. Ves koncertni večer bodo izpolnile skladbe, ki jih je napisala celjska skladateljica ga. Mirca Saneinova. Izvajala se bodo njena dela za klavir solo, pesmi za sopran solo s spremljevanjem klavirja ter dela za violino in klavir. Začetek koncerta bo ob 20. uri. Vstopnice so v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice. 471 n

—lj Maša zadušnica za umrlo Gusto Jančičevo bo jutri ob osmih v stolnici, kakor opozarjamo vse, ki so blago pokojnico poznali.

—lj Poljska cesta zaprta. Od četrтка, 16. t. m. bo Poljska cesta, ki jo tamošnje prebivalstvo imenuje kar »Ob železnici«, zaprta za vozni promet od tovarne Saturnus pa do podvoza kraj Predovičeve ulice.

Iz Spodnje Štajerske

—Regulacija potokov. V Slovensko Bistrico je prispelo v svrhu obsežne regulacije potokov 700 nemških delavcev. Vsa močvirja v okolici mesta bodo izsušena in zavarovana pred poplavlami.

—Nemški novinarji na Spod. Štajerskem. Na povabilo državnega propagandnega urada v Gradcu je prispelo na štajersko več nemških novinarjev, da se seznanijo z ondotnimi razmerami. V Mariboru je sprejel goste župan Knaus, ki jim je v pozdravnem nagovoru preločil položaj mesta ob prevzemu in do sedaj storjeno delo ter probleme, ki jih bo treba še rešiti. Iz Maribora so odpotovali nemški novinarji na Celje in dalje preko Rimskih toplic in dalje v Rogaško Slatino ter preko Ptujja, Ljutomerja in Slatine Radencev v Gornjo Radgono.

—Moderno sportno igrišče v Slovenski Bistrici. Poleg nedavno otvorenega mestnega kopališča na prostem dobi Slovenska Bistrica tudi moderno sportno igrišče. Župan Arsenscheg organizira na novem igrišču velike sportne prireditve.

—Krava vrgla tri telčke. Posestnik Avgust Slahtič v Framu ima 5 letno pincavsko kravo Lucijo, ki se je 2. oktobra že četrtič otelila. Doslej je vedno vrgla po 2 letčka, zdaj pa celo tri, in sicer enega telčka in dve telčki. Vsi trije mladiči so zdravi in tehtali so okrog 107 kg. Zelo redko se zgodi, da vrže krava tri zdrave in normalne telčke.

Radio Ljubljana

CETRTEK, 16. OKTOBRA 1941-XIX.
7.30: Poročila v slovenščini, 7.45: Opretna glasba, v odmoru napoved časa, 8.15: Poročila v italijansčini, 12.15: Karakteristična italijanska glasba pod vodstvom mojstra Prata, 12.40: Pesmi in melodije, 13: Napoved časa, poročila v italijansčini, 13.15: Komunikie glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: Radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanca: lahka glasba, 14: Poročila v italijansčini, 14.15: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Morellia, 14.45: Poročila v slovenščini, 17.15: Godalni orkester pod vodstvom mojstra Manna, 17.45: Zbor lepih glasov pod vodstvom mojstra Bruna Ermlnera, 19.30: Poročila v slovenščini, 19.45: Pestra glasba, 20: Napoved časa — poročila v italijansčini, 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30: Koncert zbora ljubljanske Glasbene Matice pod vodstvom Mirka Poliča, 21: Koncert sopranistke Valerije Heybalove in tenorista Ivana Francja, pri klavirju prof. Marjan Lipovšek, 21.30: Mali orkester pod vodstvom Bojana Adamiča, 22.10: Koncert violinista Riccarda Brengole, 22.45: Poročila v italijansčini.

TORINO • 1835

AMARO CORA

col selz
olimo aperitive
fiscio
effice digestive

s sodavico:
najboljši aperitiv
sam, brez sodavice:
zelo učinkujoč za dobro prebavo.

SCIROPPO SIRUP GEROLAMO PAGLIANO

DEPURATIVO DEL SANGUE

CISTI KRI

FIRENZE

a Ljubiana presso d. d. Sains | v Ljubljani pri d. d. Sains

IZREDNO SLADEK

SICILIJSKI VINSKI MOŠT

SE TOCI V RESTAVRACIJI IN KAVARNI HOTELA

METROPOL

Ljubljana se naglo širi in razvija

Važna dejstva v dosedanjem razvoju mesta glede števila prebivalstva, javnih poslopij, prometa in gradbenih možnosti, ki so osnova projektantom regulacije bodočega razvoja mesta

Ljubljana, 15. oktobra. V zvezi z razstavo regulacijskih projektov v Jakopičevem paviljonu smo že v daljšem članku na podlagi »Navodil in smernice za ta tečaj objavili nekaj splošno zanimivih podatkov, ki so bili obenem tudi smernice projektantom pri njihovem delu. Vprašanje bodočega razvoja Ljubljane pa je karakterizirano še po mnogih drugih važnih in zanimivih dejstvih, ki jih vsebujejo omenjene »Smernice« in so zanimiva za širšo javnost.

Kako je in kako bo naraščalo število prebivalstva

Sirjenje Ljubljane in razvoj mesta sta neposredno pogojena od naraščanja števila prebivalstva. Od leta 1880. do 1931. je število ljubljanskega prebivalstva naglo naraščalo in je znašal povprečni relativni porast v tem razdobju okoli 20% na 10 let. Leta 1880. je štela Ljubljana 31.395 prebivalcev, leta 1890. že 36.769, leta 1900. 45.115, leta 1910 56.947, leta 1921. 66.327 in leta 1931 79.050 prebivalcev. Te številke kažejo, da je število ljubljanskega prebivalstva najhitreje naraščalo v desetletju pred svetovno vojno, najmanjši pa je bil prirast v desetletju po svetovni vojni.

Na podlagi teh števil je mogoče vsaj približno predpostaviti bodoče naraščanje števila mestnega prebivalstva. Čeprav je predpostavka, da bo tudi v prihodnjih desetletjih število ljubljanskega prebivalstva naraščalo na vsako desetletje za 20%, precej optimistična, vendar je zelo verjetno, da se bodo v daljšem razdobju razlike izenačile in da se bo mesto razvijalo še v istem tempu naprej. Na podlagi tega računa predpostavljamo smernice na osnovi poročila nadzvetnika ing. J. Mačkovića, da bo Ljubljana štela leta 1941. 94.860 prebivalcev, leta 1951. 113.832, leta 1961. 136.596, leta 1971. 163.920 in leta 1981. 196.700. V devetem desetletju tega stoletja bo torej Ljubljana verjetno že dosegla 200.000 prebivalcev.

50% okoliškega delavstva tvori delavstvo

Za izdelavo regulacijskega načrta so važni tudi podatki o poklicni sestavi prebivalstva. Ti podatki ugotavljajo, da Ljubljana ni nikako izrazito industrijsko in trgovsko mesto. Večina delavstva je bila nastanjena v inkorporiranih občinah, mnogo ga je pa še v širši okolici. Nasprotno zelo velik odstotek ljubljanskega prebivalstva pripada uradniškemu sloju, saj je že od nekdaj Ljubljana upravno središče Slovenije in ima izrazito kulturno funkcijo. Večina prebivalstva razen delavcev in kmetov stremi za tem, da bi stanovala v mestu. Zanimiva je ugotovitev, da tvori 50% okoliškega prebivalstva delavstvo, kar jasno kaže, kako močan vpliv ima mesto na okolico, ko priteguje mnogo kmetijskega prebivalstva na delo v mesto. Prav to dejstvo je izredno važno, kajti naše delavstvo si je v okolici Ljubljane s svojimi prihranki zgradilo lastne domove. To stremljenje je zdravo in ga je treba podpreti. Nedvomno so taka stanovanja za delavce mnogo bolj zdrava, kakor stanovanjske kasarne, s katerimi so skušali zlasti v inozemstvu reševati to važno delavsko socialno vprašanje.

V ljubljanski okolici mora biti zaradi tega predvideno redko naselje, v katerem bo imelo ljubljansko delavstvo možnost se nadalje graditi si svoje hišice.

V Ljubljani je 27 cerkev, 31 šol in 11 bolnic

Za regulacijo je pomembno tudi število obstoječih javnih zgradb. »Smernice« ugotavljajo, da je danes v upravni občini ljubljanski 27 cerkev, med katerimi so razen evangelijske in pravoslavne vse katoliške. Šolskih poslopij je v Ljubljani 31 ter štejejo sem razen univerze, gimnazij, trgovskih šol, ljudskih šol tudi Krekovo gospodinjstvo šolo, gluhošolnico in Glasbeno Matko.

Bolnice in drugih zdravstvenih ustanov je 11. Razen obče zdravne bolnice, Slamerjevega doma, Leončiča, porodnišnice, Vojne bolnice, obstajajo še otroška bolnica v Streliški ulici, Higijenski zavod, Bolnica za duševne bolezni, Dečji dom v Lipičevi ulici, Živinozdravniški inštitut in Ambulanta uslužbenecv direkcije državnih železnic. Zgradb za mestne urade je sedem (Magistrat, Mestni dom, Mahrova hiša, Mestni pogrebni zavod, Mestna pristava, Mestna vrtarnja in Mercosodni urad).

Državnih, poldržavnih in pokrajinskih poslopij za urade je skupno 18. Med poldržavnimi poslopji je šteti zgradbi OUZD in

Pokojniškega zavoda za nameščenice. Končno je še pet zasebnih poslopij za urade: sicer TOI, Delavska zbornica, Trgovski dom, TPD in Velesojem. Ljubljana ima tudi 16 najrazličnejših domov, 4 muzejske zgradbe ter 3 gledališča, kamor je prištet tudi poslopje Kina Matice.

Osnove za bodoči razvoj prometa so že dane

Izredno važno je za pravilno rešitev, kako naj se bodoča Ljubljana razvija, tudi vprašanje cestnega prometa. Glede tega ugotavljajo »Smernice« da leži Ljubljana na mestu, kjer se stikata dve važni cesti, in sicer z zapadne smeri Tržaška in severozapadne Celovška. Ti dve cesti vodita na to naprej, na jugovzhod Dolenjska, na vzhod Besenka odnosno Zasavska in na severovzhod Trševa cesta. Novejši čas je postavil tudi zahtevo po cesti v jugovzhodni smeri. Iz tega izhaja, da je neobhodno potrebno izpolniti obstoječe cestno omrežje, predvideti periferne obhodne tranzitne ceste ter tako razbremeniti preozko zasnovane mednarodne ceste v jedru mesta.

Glede vodnega prometa prihaja v poštev samo Ljubljana, in sicer z regulacijskimi deli od zatvornice na Vrazovem trgu do Vrhnike. Predvideni sta dve večji pristanišči: na tako imenovanem »Jeku« Trnovski pristan in na Vrazovem trgu Prčakujevo. Da se bo razvil po Ljubljani predvsem precejšen prevoz gradbenega materiala, kamna, lesa in opeke. Projektantom je bil dan nasvet, da predvidijo vzdolž vseh voda primerno široke ceste, čim več zelenih površin in drugih nasadnih površin ter lepe, udobne pristope do vodne gladine.

Vprašanje zračnega prometa je z obstoječim letališčem zaenkrat rešeno. Nove ureditvene osnove naj obstoječe letališče le zavarujejo in ga povežejo z mestom z ugodnimi za hitri promet dimenzioniranimi cestami. Glede bodočega tramvajskega prometa so vsi načrti zaenkrat preuranjeni. Na podlagi sedanjega razvoja je mogoče sklepati, da bo tramvaj tekkel pred vsem po večjih dotoknih in medkrajevnih cestah, torej radijalnih manj pa po obodnih krožnih cestah. Za avtomobilski promet v jedru mesta ni mogoče predvideti čistih avtomobilskih cest. Treba je le pokrčiti, da so obodne, tranzitne ceste urejene tako, da je mogoče najhitrejši avtomobilski promet. Projektanti morajo rešiti tudi vprašanje avtomobilskega kolodvora, bodisi v bližini glavnega kolodvora, bodisi na Ajdovščini.

Najtežje vprašanje je ureditev železnicega omrežja in v tem pogledu smernice na podlagi poročila inž. Mačkovića v glavnem osvajajo načrt poglobitve sedanje proge. Vsa s tem v zvezi obstoječa vprašanja so bila v preteklih letih v našem časopisu do potankosti obravnavana in so nedvomno javnosti že v spominu. Omenimo naj le, da »Smernice« predvidevajo zvezo kamniške in gorenjske proge pod prvo savsko ježo od ovinka pri Savljah do Mednega zaradi eventualne opustitve obstoječe gorenjske proge odnosno možnega industrijskega predela na savskem prostoru.

Iz naše umetnostne zgodovine

Te dni je izšla nova številka »Zbornika za umetnostno zgodovino«

Ljubljana, 15. oktobra. »Zbornik za umetnostno zgodovino«, ki ga ureja dr. France Stele s sodelovanjem dr. Franceta Mesesela in dr. Rajka Ložarja in ki izhaja že 17 let, je res dragocen prispevek k spoznavanju umetnostne zgodovine naših krajev in umetniškega življenja naših ljudi. Te dni je izšla prva in edina letošnja številka. »Zbornik za umetnostno zgodovino« izhaja žal samc enkrat letno — in v njej sta objavljena dva dragocena prispevka, ki je od njih prvi tudi bogato ilustriran.

Na uvodnem mestu nove številke »Zbornika za umetnostno zgodovino« so objavljene pripombe k zgodovinskemu odzvo, ki smo jih letošnje aprila doživeli Slovenci. Tem pripombam sledi nad 100 »trani obsegajoča razprava Franca K. Kosa o ornamentiki lesenih poslikanih stropov v cerkvah na Slovenskem, ki je donesek k povezanosti visoke in preproste ljudske umetnosti. Najprej je bistvo razprave objavljeno v italijanski, nato pa sledi posamezna poglavja obsežne študije, ki v njih avtor razpravlja o »Problematiki ljudske umetnosti«, »Razvoju lesenih stropov«, »Razdelitvi stropne plošče«, »Ornamentalnimi motivi«, »Položaju sloven-

Potrebni bodo novi vodni rezervoarji

Vprašanje preskrbe z vodo je danes rešeno. Vodovod v Klečah črpa talno vodo iz globine približno 24 m iz petih vodnjakov. Glavni vodni rezervoar je na Rožniku. Problem, ki se postavlja projektantom so predvsem preprečenosti možnosti omejitve talne vode, oz. omogočenje naprave novih vodnjakov, ki bodo potrebni v bodočnosti. Misli se je treba tudi že na povečavo obstoječega rezervoarja in napravo novih na Rožniku. Golovcu in na griču nad St. Vidom. Iz previdnosti in varnosti je treba preprečiti vsako onesnaženje Save, ker je dokazano, da teče Sava preko podzemnega toka, ki ga črpa kot talno vodo ljubljanska vodarna in ni torej izključeno ponicanje savske vode v ta podzemni tok.

Glavne podatke glede kanalizacije smo navedli že včeraj. Velja še omeniti, da so morali projektanti predvideti za kanalizacijo severno ležečih naselij potrebni zbiralni kanal vzdolž desnega brega Save.

Kakšen gradbeni material nam je na razpolago

Za bodočo izgradnjo Ljubljane je seveda zelo velike važnosti tudi gradbeni material, ki nam je v mestu samem, njegovi okolici in s ceninim dovozom z oddaljenih krajev na razpolago. Na mestnem teritoriju proizvajajo v glavnem le opeko, zidno in strešno, glino za pečarske in keramične namene ter gramoz, pesek in napisi prodec v obliki savske naplavine. Ljubljana zalagajo z opeko in gramozom tudi številne opekarne in gramozne jame v bližini in daljni okolici, ki popolnoma krijejo vse potrebe. Za specialna dela se dovažajo potrebna opeka iz inozemstva.

Obratujočih kamnolomov v Ljubljani ni, ves za zidanje potrebni kamen dovažajo sedaj iz kamnoloma pri Podpeči pod F. i. mom. Prej so gradbeni kamen dobivali tudi iz kamnoloma v Škofji Loki. Za posipanje cest potrebni pesek in kamen dovažajo iz kamnolomov pri Podutiku, Škofljici, Kamniku, Verdu, mivko pa pridobivajo iz bregov Save. Potrebno apno so do nedavna dovažali za ljubljanske potrebe iz okolice Kamnika, Zagorja, Tržica in Cusperka. Cement smo dobivali iz cementarn TPD v Trbovljah, Zidancem mostu in Podsedusu ter v tovarnah v Dalmaciji. Iz Dalmacije se dovažajo tudi razni azbestno cementni izdelki.

Ostalo umetno gradivo za lahke vmesne stene, toplotne in zvočne izolacije, sredstva za izolacijo proti vlagi itd. se dovažajo iz drugih krajev, velika večina celo iz inozemstva. Lesa v mestu ni, dovažajo ga iz bližnje in daljne okolice in se delno predelava v delavnicah, tovarnah in zagah v mestu. Tudi večino instalacijskega materiala moramo v Ljubljano dovažati, zlasti večino strojev. V celoti uvažajo potrebno steklo. V mestu je le nekaj brusilnic stekla. Ti podatki kažejo, da je množina in vrsta v Ljubljani sami pridobivanega gradbenega materiala znatno premajhna, da ga pa precej moramo dobiti v bližini in oddaljenosti okolici. Skoro ves kakovostni material je treba uvoziti iz inozemstva.

Bologna: Ranjenci navdušeno pozdravljajo Duceja

slovstvu 19. stoletja, o razdobju med prvimi arheološkimi najdbami in prvimi izkopavanji ter o sedanjem stoletju, drugi del razprave pa obravnava znanstvene rezultate in probleme raziskavanj. Za zaključek številke je tudi o tem zanimivem članku sestavljen kratek izvelek v italijanskini.

Vsebinska letošnja številka »Zbornika za umetnostno zgodovino« ponovno izpružuje da je ta naša znanstvena publikacija res na dostojni višini, hkrati pa postavlja vprašanje, kako bi se njeno izhajanje dale preurediti tako, da bi izhajala vsaj četrt-

letno ter naše znanstveno slovo pogošče bogatila z enakovrednimi razpravami kakor so letošnje. »Zbornika za umetnostno zgodovino« bi ne smeli imeti naročenega samo tisti, ki se z umetnostno zgodovino počajo strogo znanstveno, ampak tudi vsi drugi, ki jim je umetnost pri srcu in ki jim sredstva dopuščajo, da zbornik z naročeno podpro. Njegovo upravo, ki je v šentjakobskem župnišču v Ljubljani, vodi msgr. V. Šteska, letna naročnina pa znaša kjot obsežni ter lepo urejeni in ilustrirani vsebini samo 30. hr.

Jan Kubelik in dekleta

Nekoč ga je obkolilo in obsulo z rožami 18 lepotic

Glasba dela včasih čudeže. Zdravniki poznajo njen vpliv na bolnike, tako da jo večkrat uporabljajo kot zdravilno sredstvo. Pred približno 50 leti je glasba pogosto vplivala na občinstvo demonsko. Zdaj ljudje ne vedo več, v kakšno ekstazo je prišlo občinstvo, če je nastopil mlad virtuoz, skromen mladenič lepe postave in povrh še tak čarovnik na violino, kakor je bil takrat 19letni Jan Kubelik.

Ob 30letnici njegovega umetniškega delovanja leta 1930 je izdal o Janu Kubeliku nekaj diskretnih prigod njegov bivši koncertni ravatelj v Budimpešti Norbert Dunkel, ki mu je preskrbel prvo turnejo po inozemstvu. Obudil je spomine na prvi Kubelikov koncertni uspeh. Takrat je bilo Kubeliku šele dobrih 19 let. V njegov santonček sta prišli dve mladi dami, lepi tako, da sta človeka očarali na prvi pogled. Bili sta mati in hči, toda mnogo bolj sta bili podobni sestram. Bili sta tako očarani in navdušeni, da sta jecljali, ko sta prosili mladega virtuoz, naj se jima poda v spominsko knjigo in priloži svojo fotografijo. Kubelik ni razumel njunega jezika, oni pa njega nista razumeli in tako je nastala splošna zadrega. Kubelik je našel izhod iz nje tako, da je damama poljubil roki, dami sta pa potem tudi izgubili tremo.

Cez nekaj dni je pa prišel mladi virtuoz v še večjo zadrego, iz katere se je pa vendarle nekako izmotal. Po koncertu je bil

namreč povabljen v neki zavod na večerje. Lahko si mislimo njegovo presenečenje, ko ga je hipoma obkolilo kakih 18 deklet, ena lepša od druge, in vse so ga prosile, naj jim kaj zaigra. Da bi se jih odločil, jim je Kubelik res zaigral, dekleta so ga pa doslovno zasula z rožami. Največjo zadrego je pa doživel Kubelik, ko ga je nekoč neka mlada dama po koncertu prosila za podpis in pri tem zatrjevala, da ima že mnogo podpisov slavnih glasbenikov, med njimi tudi Stradivarijevega. To je bilo tudi taktično in plašno Kubeliku že preveč in tako jo je zavrnil: »Potem takem morate biti pa res še stari.« Kako se je končalo to srečanje, Dunkel ni hotel povedati.

Dve noči v operi

Spoštovanje tradicij, ta značilna poteza Skandinavcev, pri vsej njihovi duševni čistosti preveč konzervativnih, je zopet triumfalno na rojstni dan danskega kralja ob koncu septembra. Vsako leto na jesen prevzame Kodanjski zmes nervoznosti in resignacije. Vzrok je predprodaja vstopnic za slavnostno predstavo v Kraljevski operi. Ze dva dni prej so prišli prvi ljudje pred blagajno in potpežljivo so čakali na stopnišču opere, da bi se odprla blagajna. Ko je prišla prva nočna straža, je bilo zabranih že 78 vztrajnežev. Sedeli so na pivskih zabojih ali zložljivih stolčkih in igrali za zabavo karte, nekateri so pa polegali kar po tleh. Ker pa nihče ni hotel prečuti dveh noči, če ni prišljen k temu, je bilo drugo jutro končno urejeno vprašanje čakanja in sicer na pravni podlagi.

Ce je kdo zapustil svoje mesto v vrsti čakajočih, je izgubil pravico do njega. Cez noč je lahko dobil dovoljenje samo za eno uro, čež dan pa za pol ure. Prodati številko v vrsti je bilo prepovedano, pač je pa lahko vsak čakajoči prodal največ dve priporočili vstopnic na osebo kot nagrado za čakanje. Določena je bila tudi cena čakanja za vsako uro. Jodi so prišli čakajočim bodisi iz bližnje restavracije ali pa od doma. Po dveh dneh čakanja se je gnetlo v gledališki veži 174 čakajočih že 12 ur pred začetkom predprijade. Na črni borzi gledaliških vstopnic so potem prodajali vstopnice po desetkratni ceni.

Bitka čebel

V neki vasi v severnem šlezviku so doživeli edinstven dogodek. Velik roj čebel se je nenadoma vrgel proti sosednjemu panju, napadel čebele v njem in se skušal polastiti medu. Ko so po končani bitki prešteli žrtve, so ugotovili, da je grozna bitka zahtevala 15.000 mrtvih.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

Edita je še vedno spala. Skozi zastor na vratih umivalnice sem slisal njeno pravilno in tiho dihanje. Potem sem ugasnil električno luč in se vrnil v sobo. Po prstih sem prišel do vrat in stopil na stopnice, držeč v roki pipo.

Ko sem prispel pred vrata salona miss Mellisove, sem obstal. Skozi steklo v vratih sem zagledal svojo gospodinjico. Sedela je pred pisalno mizo. Prvi hip sem mislil, da čita, kmalu sem pa opazil, da dremlje.

Tiho sem odprl vrata in se po prstih približal gospodinjici. V iztegnjeni roki sem držal pipo, kakor da imam na strel pripravljen samokres. Miss Mellisova se je zdramila. Čim me je zagledala, je hotela krikniti, toda beseda ji je zastala v grlu. Vstala je, zakrčila z rokami po zraku in se zgrudila onesveščena nazaj v naslanjač.

Ne da bi izgubljala čas, sem odprl predalček pisalne mize, vzrl iz njega pleteno vrečko, v kateri sem videl nekaj ur prej spravljen njen denar, potlej sem se pa mirno vrnil v svojo sobo. Editi je še vedno spala.

51

Odšel sem v umivalnico, odprl okno, vrgel skozenj svojo lasuljo in brke, se dobro umil in odstranil zadnje sledove svoje strašne našemljenosti. Ko sem spravil za silo v red svojo zunanjost, sem brž pogledal, koliko denarja je v vrečki miss Mellisove.

V vrečki je bilo osemdeset funtov v bankovcih, deset kron in petindvajset šilingov. Moja ekspedicija torej ni bila zaman.

Prvi hip mi je šinila v glavo misel, da bi vrgel skozi okno tudi vrečko, pa sem si premislil, ker se mi je zdelo previdneje sežgati jo v peči, kjer je plapolal ogenj.

— Kaj pa počenjaš? — je vprašala Editi, ki se je bila ta čas napol prebudila. — Zakaj ne ležš k počitku?

Moje odgovora očividno ni slišala, ker je takoj zopet zaspala.

Obklek sem pizamo in v hipu, ko sem hotel poniti malo žganja, so se začeli s stopnišča grozni kriki.

V naslednjem trenutku je planila Editi pokonci. — Bože moj, — je vzkliknila. — Kaj se je pa zgodilo?... Kaj je izbruhnil v hiši požar?

Pogumno sem skočil k vratom. — Oh, Edgar, kam pa greš?

— Na pomoč tistemu, ki kliče. Zdi se mi, da sem spoznal glas miss Mellisove. Če je v nevarnosti, mar morem dovoliti, da jo umore?

In navzlic rotnju svoje ljubice sem planil na stopnice.

Miss Mellisovno sem našel na stopnicah, vodečih v prvo nadstropje. Pri nji je bila njena služkinja Mary. Obe sta se stresli od strahu in obupno kričali. Čim sta me opazili, sta se mi vrgli v naročje.

V njunih očeh sem bil rešitelj.

Miss Mellisova je prišla prej do sape, kakor Mary. — Oh, gospod! Če bi vedeli! To je grozno! Jaz...

Jaz...

Kar je obmolnila in lovila nekaj časa sapo, potem je pa nadaljevala vsa prestrašena:

— Prepričana sem, da je še vedno tu... Da, prepričana sem o tem, saj sem slišala korake v kuhinji.

Da bi jo pomiril, sem šel pregledat shrambo, kuhinjo in pralnico, kamor se je prišlo s stopnišča. Toda zločinca tam nisem našel.

— Treba je obvestiti policijo, — je dejala služkinja z drhtečim glasom, — Storite to vi, gospod.

Iz pritičja se je pa začel v naslednjem trenutku močan glas:

— Policija je že obveščena... Bodite brez skrbi. In mož, ki je prihajal počasi po stopnicah gori, se je kmalu ustavil pred nami.

XXII.

Odločim se hitro

Bil je mož srednje postave, lepo razčen in elegantno oblečen. Njegov pogled je bil tako oster, da je ostalo še nekaj te prodornosti tudi, ko človeka ni več gledal.